

«ΓΙΑΤΙ ΠΗΓΑΙΝΟΥΜΕ ΣΧΟΛΕΙΟ;»

(μια άλλη ματιά απ' τη Βαρβάρα Βαγιάκου-Βλαχοπούλου)

Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «Λήμνος»

Στην εποχή μου «αντίπαλοι» του κάθε μαθητή, ήταν οι γονείς του και οι δάσκαλοι.

Ο τρόπος διαπαιδαγώγησης ήταν σκληρός. Είχαν αμφότεροι μια στενοκεφαλιά σχετικά με τα «ΠΡΕΠΕΙ», τα κατά τη γνώμη τους σοφά και αδιαμφισβήτητα, τα οποία σα χιλιογρατζουνισμένη πλάκα-δίσκος έπαιζαν ολημερίς στον φωνόγραφο, αυτόν με το χωνί, «τη μελωδία της ευτυχίας» με ρεφραίν «Να πας στο σχολείο να γίνεις άνθρωπος».

Η μεθοδολογία της εκπαίδευσης σε συνάρτηση με τη μάθηση, απαιτούσε τη γνωστή βίτσα στο χέρι, του ή της δασκάλας και το γνωστό ρεφραίν «εδώ ήρθες για να γίνεις άνθρωπος», που ξαφνικά το γυρνούσε σε μια επιθετική «καβαλερία ρουσικάννα». Στο κατάλληλο σημείο, έκανε εισαγωγή και το βιολί-βίτσα (που σε τζούζ που σε πονεί) αναλόγως του παραπτώματος του μαθητή και του απωθημένου της δασκάλας. Η όπερα κατέληγε με τον ταλαίπωρο καταπονημένο μαθητή-πρωταγωνιστή όρθιο στη γωνιά, δίπλα στον μαυροπίνακα με τα νώτα του στο έλεος των συμμαθητών του, οι μισοί να τον λοιδορούν κι οι άλλοι μισοί να τον χλευάζουν (η παιδοψυχολογία ούτε καν στα σπάργανα), ως να χύσει ο τάλας την ιλαρά, να κατακοκκινίσει, να ξεσπυριάσει, να αναγαλιαστεί η κυρία Αθηνά (έτσι την έλεγαν την κακούργα) και να εμπεδώσουμε απαξάπαντες τι εστί βερίκοκο-ντροπή, απαραίτητη «αρετή» για να επιζήσεις. Ποιος μπορούσε να επιζήσει χωρίς τσίπα; Ακόμα και το γιαούρτι μούχλιαζε χωρίς αυτή.

Επειδή οι χρονολογίες αυτές καθ' αυτές με μπερδεύουν, θα χρησιμοποιήσω την εξέλιξη της τεχνολογίας για να σας χρονотоποθετήσω εποικοδομητικά. Όπως οι αρχαιολόγοι αναφέρονται στην εποχή του χαλκού, του σιδήρου, του χρυσού, έτσι κι εγώ θα ξεκινήσω από την εποχή του φωνόγραφου -τότε μπήκα στο σχολείο- θα προχωρήσω στην εποχή της κασέτας, των cd's, του internet.

Ως ν' αποφοιτήσω από το δημοτικό ο φωνόγραφος ανήκε πια στην ποίηση του Λευτέρη Παπαδόπουλου και την μελοποίηση του Μίμη Πλέσσα. Τον διαδέχτηκε το πικ-απ και το τζουμπόξ - αυτό μόνο για δημόσια χρήση.

Και στα τρία αυτά επιτεύγματα της τότε τεχνολογίας, τον ήχο έδινε ο δίσκος των σαράντα πέντε στροφών ως επί το πλείστον. Υπήρχαν και αυτοί των τριάντα τριών.

Την εποχή της κασέτας που ακολούθησε, την εξέλιξη της εκπαίδευσης την παρακολούθησα ως μητέρα πια, μέσα απ' την παιδεία των παιδιών μου. Διαπίστωσα αλλαγές ως προς το καλλίτερο. Καταργήθηκαν οι δίσκοι της

ντροπής, βιτσιές, ποδιές, πηλήκια, ωράρια κυκλοφορίας και τα σοσόνια. Η σφαλιάρα και η αποβολή έπαιζαν ακόμα. Τα πράγματα άλλαξαν ριζικά με την εμφάνιση των cd's. Τότε εμφανίστηκε επιτακτικά και η παιδοψυχολογία ως συνήγορος υπεράσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού, άγνωστα μέχρι τότε. ΑΓΝΩΣΤΑ; Άγνωστος και ο Φρόνιτ; Άγνωστος και ο Νίτσε; Όχι βέβαια όλοι τους γνώριζαν. Εξαίρεση αποτελούσε το Υπουργείο Παιδείας. Το κλείνω εδώ ... γιατί αν το προχωρήσω θα πέσω πάνω στην Τρόικα ... μια ανεμότρατα ... άγνωστη και για τον Μπαμπινιώτη ακόμα ... η οποία ανεμότρατα – Τρόικα αλίευσε το παιδί και στο ξεψάρισμα το έριξε στα τεκμήρια... διότι σου λέει. Εμείς κύριε Έλληνα γονέα είχαμε φροντίσει με έναν ολόκληρο πόλεμο, να σ' αφήσουμε ταπί και ρέστο ... που τα βρήκες τα πεκούνια και να για φροντιστήρια, να για μπαλέτα να για καράτε κτλ. κτλ.; (ξεψάρισμα για όσους δεν γνωρίζουν σημαίνει ξεχωρίζω τα ψάρια σε πρώτα, δεύτερα, τρίτα). Το ξανακλείνω οριστικά και επανέρχομαι στις μεταρρυθμίσεις που είχε επιφέρει η εποχή της κασέτας.

Καταργήθηκαν λοιπόν πολλά σκληρά και απορριπτέα, εμφανίστηκαν όμως μαλλούρες και κοτσίδες αντρικές, χαίμαλιά, μαλλιά χρωματιστά όρθια και πλαγιαστά, τρύπια ξεφτισμένα και ξεθωριασμένα τζιν, σκουλαρίκια και χαλκάδες, όπου φανταστείς και εκεί που δεν φαντάζεσαι και φούστες μίνι, ακόμα και στις παρελάσεις, συνδυασμένες με νάιλον καλσόν (πάει και το σοσόνι) τακούνια και μάτια λάγνα μαυρισμένα με eyeliner και mascara. Και μέσα σε όλα αυτά ξαναεμφανίστηκε κι η ψείρα για την εξαφάνιση της οποίας η μεταπολεμική δική μου γενιά είχε χύσει όλο το πετρέλαιο του Κουβέιτ. Αυτά όλα ήταν «δικαιώματα» του παιδιού λέει, που του τα έδωσαν απότομα οι μεταρρυθμιστές και επειδή ήταν απωθημένα δεν ήξερε το δόλιο... της σφαλιάρας το παιδί πώς να τα διαχειριστεί και επήλθε το μη διαχειρίσιμο χίπικο ξεχαρβάλωμα που ξέσπασμα είχε τις γνωστές ουσίες και μία απαξίωση των πάντων, αρχής γενομένης απ' τους εκπαιδευτικούς. Η κατάσταση ήρθε κι αναποδογύρισε ... Εμ... καλά το λέγαν οι σοφοί: «Σήμερα νικητής αύριο ηττημένος».

Για να μη χαρακτηριστώ όμως αναχρονιστική θα πω το σύγχρονο ... No comments, καθ' ότι με τις ξένες γλώσσες καλά τα πάμε, με τη δική μας δε τα βγάζουμε πέρα, και θα επιστρέψω στην εποχή του φωνόγραφου απλά για να σας τη γνωρίσω (μια και λίγοι απομείναμε να τη θυμόμαστε)... και να δω στο τέλος τι συμπέρασμα θα βγάλετε εσείς της εποχής του internet.

Προηγουμένως πρέπει να σας εξηγηθώ. Προσωπικά της παιδοψυχολογίας της βγάζω το καπέλο και προσπάθησα όσο γίνεται να τη μελετήσω και θεωρητικά και πρακτικά. Και της τεχνολογίας της βγάζω το καπέλο... αυτή αρνείται να μου βγάλει το δικό της. Ίσως απ' την απαξίωση αυτή λοιπόν να προσπαθώ η δόλια σαν την Άντζελα κι εγώ να σας υποβάλλω σ' ένα come back στην εποχή του φωνόγραφου της πλάκας (δίσκου).

Τα πνευματικά δικαιώματα του δίσκου της εποχής μου, κυρίως της Γυμνασιακής περιόδου, ανήκαν στις «δισκογραφικές» του Γυμνασίου. Απ' τη μία η άλγεβρα και η τριγωνομετρία με όλα της τα συμπράγκαλα, εξισώσεις, ημίτονα, συνημίτονα και δε συμμαζεύεται κι απ' την άλλη η Γραμματική με τα δικά της προικιά. Ζάμπλουτη η νύφη... Οξείες και περισπωμένες να μαλώνουν διαρκώς μεταξύ τους πάνω από λήγουσες και παραλήγουσες διεκδικώντας τα μακρά και τα βραχέα φωνήεντα, προβάλλοντας τα ξίφη τους, δηλαδή τους κανόνες και τις εξαιρέσεις τους. Ακολουθούσε ολόκληρο μελισσολόι από ψιλές, δασείες με ακολουθία κανόνων και εξαιρέσεων και μία «πείσμων υπογεγραμμένη» ανάμεσα στα σκέλια κάποιας δοτικής, η οποία δοτική δήλωσε εξαφάνιση, «άμα τή εμφανίση», της περιπαθούσης δημοτικής, παρασύροντας κι αυτή τη δόλια υπογεγραμμένη, η οποία με κάποιον αυτοματισμό της γραφίδας μας, έτρεχε να μπει, όχι εκεί που δεν την έσπερναν όχι... εκεί ακριβώς που την έσπερνε ο κανόνας, λέξη διφορούμενη κι εκδικητική, διότι ως γνωστόν και τον χάρακα κανόνα τον έλεγαν. Ήταν η δεύτερη του ονομασία, είχε δύο ονόματα βρε αδελφέ, όπως λέμε Αγγελάκης - Συγγελάκης... ένα τέτοιο πράγμα.

Αν το γραπτό μου δεν περνούσε από ηλεκτρονική λογοκρισία, η υπογεγραμμένη θα εμφανίζονταν που και που ως περιπεσούσα γυνή καθ' ότι ο αυθορμητισμός της γραφίδας μου ακόμα λειτουργεί, δε μπόρεσε βλέπετε ν' απαρνηθεί τα κεκτημένα με κόπο, μόχθο και βιτσιές. Η χολιασμένη μαζί μου δημοτική δέχεται που και που χτυπήματα κάτω απ' τη ζώνη της από κάτι επαναστάτριες δοτικές π.χ. «άμα τή εμφανίση» που ο υπολογιστής αρνήθηκε να τη συμπεριλάβει στη μνήμη του, καθώς και το απαραίτητο αξεσουάρ της, την υπογεγραμμένη.

Τα προικιά συμπλήρωναν διάφορα μπαρούλα και σεντούκια με υφαντά... ουσιαστικά επίθετα και ρήματα ομαλά κι ανώμαλα, υφαμένα από πτώσεις, χρόνους, φωνές ενεργητικές, μέσες, παθητικές με κανόνες κι εξαιρέσεις κι αορίστους πρώτους και δεύτερους ανάμεσα σε μετοχές και απαρέμφατα που τελειωμό δεν είχαν. Μια αστεροπληθεία από αστερισμούς, κομήτες, νεφελώματα, που έπρεπε να τα παίζεις στα δάκτυλα αν ήθελες να λέγεσαι καλός μαθητής.

Οι εκφραστές της Άλγεβρας και της Γραμματικής, τουτέστιν μαθηματικοί και φιλόλογοι μας σγούριζαν σα χταπόδια στο βράχο της μεθοδολογίας της εποχής, η οποία απαιτούσε αποστήθιση, δηλαδή πολύ διάβασμα, πολλές φορές κάτω απ' το ωχρό φως μιας λάμπας πετρελαίου, σε μια ξυλιασμένη κάμαρα. Χρειαζόσουν έναν υπέρμετρο ζήλο ανέμπνευστο δυστυχώς, και έναν από μηχανής θεό (φροντιστήρια άγνωστα ακόμα), για να σου βάλει στο μυαλό ότι οι ίδιοι δεν «ηδύναντο», λόγω εκπαιδευτικής ανεπάρκειας αλλά και άγνοιας πολλές φορές. Ναι ...ναι... δεν υπήρχαν μόνο στούρνοι μαθητές ...υπήρχαν και καθηγητές τοιούτοι, οι οποίοι δεν ήξεραν που δεν ήξεραν τι τους γίνεται, υπηρετούντες τη μενταλιτέ του συντηρητικού συστήματος, μας απαγόρευαν να χρησιμοποιούμε επίσημα τα λυσάρια και τις μεταφράσεις αρχαίων κειμένων, εγχειρίδια που κυκλοφορούσαν ευρέως στα βιβλιοπωλεία... και μας ξεστράβωναν.

Στα ανωτέρω τους «καθήκοντα» τα διέποντα τη μάθησή μας, προστίθεντο κι αυτά της διαπαιδαγώγησης μας βεβαίως βεβαίως, αυτά που θα μας έκαναν ανθρώπους δηλαδή και που ήταν η τήρηση των αδιαμφισβήτητης αξίας ΠΡΕΠΕΙ όσον αφορούσε την ενδο-εξωσχολική μας συμπεριφορά, ευπρέπεια, αιδώ, φιλότιμο και σεβασμό των πάντων το «comme il faut» των Γάλλων, δηλαδή, μια και υπήρχε μια ροπή προς τη Γαλλική κουλτούρα τότε. Ούτε το ευέξαπτον του πάππου σου τολμούσες να επικαλεστείς, ούτε το πειρατικό ταμπεραμέντο του προπάππου σου. Το DNA άγνωστο ακόμα... ούτε καν στα υπόψιν μας. Εν κατακλείδι τον χαρακτήρα σου έπρεπε να το πάρεις απόφαση, πως θα στον διαμόρφωνε ο χάρακας = κανόνας (ο κανών του κανόνος).Κανάλια πνευματικής και ψυχικής επικοινωνίας παιδιού – μαθητού ούτε στις εξαιρέσεις μπορούσες, να το ψάξεις. Το παιδί σαν έννοια ως να «αναβαθμιστεί» σε τεκμήριο, είχε θυσιαστεί στο βωμό της απόλυτης υποταγής, «άμα τή εμφανίση» (η δοτική που σας έλεγα) στον πέργιορα του σχολείου (για να μην ξεχνάμε και τις ρίζες μας).

Εν γνώσει του και συνειδητοποιημένα μπήκε μέσα για να γίνει άνθρωπος. Το είχε εμπεδώσει το τροπάρι από γεννησιμιού του. Είχε γεννηθεί ένα τίποτα και για να γίνει άνθρωπος με την οξεία θρονιασμένη δεξιά της ψιλής, πάνω από το άλφα (προσέξτε το αυτό), έπρεπε οπωσδήποτε να κάτσει στο θρανίο. Ούτε σαν όνειρο μπορούσε να διανθίσει τη σκέψη του εκείνος ο κεραυνοχτυπημένος μαθητής της εποχής, πως θα ερχόταν κάποτε ένα μονοτονικό στην εποχή της κασέτας πια, το οποίο θα έπαιρνε μια τρόμπα DDT, θα ψέκαζε και θα έστελνε εις τόπον χλοερόν όλα τα έντομα που υπερίπτοντο των φωνηέντων ήτοι: ψιλές, δασείες και περισπωμένες και θα έδινε την εξουσία στη μία και μοναδική οξεία, κορωνίδα της τονιζομένης συλλαβής, ρυθμιστριά της ανάγνωσης, έτσι για να μη διαβάσει ο καθένας ότι του καπνίσει. Και βέβαια πως θα ερχόταν αργότερα και μια εποχή που το οποιοδήποτε ορθογραφικό σου λάθος, θα στο διόρθωνε όχι η βίτσα ή ο χάρακας = κανόνας, αλλά ο πιο πιστός σου φίλος, ο υπολογιστής σου, αυτό ούτε η φαντασία του Ιουλίου Βερν μπορούσε να το συλλάβει. Ούτε βέβαια μπορούσε να φανταστεί η γενιά μου που πάλεψε δώδεκα ολόκληρα χρόνια με τις λήγουσες, τις παραλήγουσες, τους κανόνες και τις εξαιρέσεις τους, πως θα βρισκόταν απ' τη μία στιγμή στην άλλη αναλφάβητη θαρρείς, με μια υπογεγραμμένη στο χέρι που να μη ξέρει τι να την κάμει.

Αν περάσουμε στη χώρα των ονείρων της εποχής ... ανονείρευτα την περνούσαμε. Ή μάλλον «τα όποια» όνειρα μας τα κρατούσε σε καταστολή το εκπαιδευτικό σύστημα και οι μεταπολεμικές δύσκολες συνθήκες διαβίωσης με έναν ανταρτοπόλεμο που αστυνόμευε τους πάντες και είχε περάσει τη διάθεση και σ' αυτό το ίδιο το σχολειό, όχι τόσο για πολιτικούς λόγους (οι μαθητές τότε δεν είχαμε πολιτικές διαταραχές), αλλά για λόγους μανιέρας της εξουσίας. Ναι το σχολειό μας αστυνόμευε κανονικά. Ο Ασημάκης Πανσέληνος το χαρακτηρίζει σκλαβιά. Επαρχία βλέπεις. Η σχολική ποδιά για τα κορίτσια και το χαρακτηριστικό μαύρο πηλίκιο με την κίτρινη κουκουβάγια στη μετώπη για τα αγόρια, σύμβολο σοφίας, μας πρόδιδαν και στου βοδιού το κέρατο να είχαμε καταφύγει. Τι ; Πως; Που να ονειρευτείς; Όταν οι καθηγητές μας, μας «συνελάμβαναν» πάνω σε εξωσχολική νόηση, δράση, ενέργεια και εκδήλωση συναισθημάτων μας έκαναν να αισθανόμαστε ένοχοι. Κυκλοφορούσαμε με ωράριο σαν τους φαντάρους. Λίγο μετά τη δύση του ηλίου, την ώρα που

έπεφτε το ακαταμάχητο μαβί του δειλινού, το φορούσαμε πλερέζα και εντοιχιζόμασταν. Παραβίαση ωραρίου σήμαινε την εσχάτη των ποινών ... αποβολή. Υπήρχαν εικόνες – ζωγραφιές ακόμα και σε σχολικά βιβλία που απεικόνιζαν τη δασκάλα με μια βίτσα στο χέρι ή με ένα χάρακα που κι αυτός την ίδια δουλειά έκανε ... χτυπούσε. Οι καθηγητές όπλα τους είχαν το τράβηγμα του αυτιού και των μαλλιών μέχρι ξεριζώματος, τη σφαλιάρα, λεκτικές προβολές και την εσχάτη των ποινών, την αποβολή που μπορούσε να ευθύνεται και για την «Κοσμία» σου διαγωγή, τατουάζ ισόβιο, προσβλητικό και καταδικαστέο που θα σε συνόδευε σε όλη σου τη ζωή ... άσε που θα απαγόρευε και στη μάνα σου να το κορνιζώσει και να το κρεμάσει στον τοίχο ως «κειμήλιον οικογενειακών».

Τέτοια «παιδαγωγικά» συστήματα εφαρμόζονταν την εποχή του φωνόγραφου, του πικάπ και του τζουμπόξ. Που να τολμήσει η πρόθεση αντί να σπάσει τα εισαγωγικά, να μπει μπροστά, να τα χαρακτηρίσει αντιπαιδαγωγικά και να τα ενοχοποιήσει. Όταν μπήκαμε στην εποχή των cd's (είχα πια αποκτήσει και εγγόνια), τα λάθη των μαθητικών χρόνων χαρακτηρίστηκαν σοφά από την παιδοψυχολογία, που τότε προσελήφθη υπερασπιστής των δικαιωμάτων του παιδιού. Και καλά έκαμε... το κατάευχαριστήθηκα. Γιατί κι εγώ η κακομοίρα, τάλας της εποχής, ένα απωθημένο το είχα. Το γεγονός ότι δεν υπήρξα ποτέ φυτό, το είχα πληρώσει αναλόγως.

Μια χρονιά μας έκατσε στα φιλολογικά ένας κοντόχοντρος χωρίς λαιμό καθηγητής, ιστορικός ήταν, αλλά δίδασκε και Αρχαία –Νέα. Λόγου πάχους, πιο πολύ μούγκριζε παρά ανάσαινε. Όμως ήταν πρωτοποριακός για τα δεδομένα της στενοκέφαλης συντηρητικής εκείνης εποχής. Πνευματώδης, διανθιστής, ανεκτικός, θυμόσοφος. Μας σερβίριζε το μάθημα έδεσμα στο πιάτο, φρέσκο, γεμάτο αλήθεια και ζεστασιά. Το εκτιμήσαμε αναλόγως και τον παρακολουθούσαμε επιμελώς, απολαυστικά θα έλεγα. Ήταν ο μόνος καθηγητής που, ίσως για να αντισταθμίσει το κόμπλεξ του κοντόχοντρου, κατάφερνε να μας αποθηκεύσει γνώσεις στο μυαλό, χωρίς πολύ διάβασμα. Δε μας καταπίεζε. Απλά μας έδινε να καταλάβουμε πως τα πράγματα δε γίνονται χωρίς κόπο, κοιμάσαι ξύλο ξυπνάς βιολί. Μας προβλημάτιζε με έξυπνη τακτική και μας έφερνε στο φιλότιμο, αυτό που όλοι οι άλλοι επικαλούντο, αλλά κανένας τους δεν ήξερε να διαχειριστεί την εξόρυξή του. Μια μέρα έπιασε την κιμωλία κι έγραψε στον μαυροπίνακα μια ερώτηση με ένα τεράστιο ερωτηματικό. «Γιατί πηγαίνουμε σχολείο;» Σιγά τα λάχανα... μα για να γίνουμε άνθρωποι. Αμ ... δε. Δεν ήταν αυτή η σωστή απάντηση. Έπιασε απ' τη δεξιά μπάντα τα θρανία και έναν έναν μας ρωτούσε. Εμείς στύβαμε το μυαλό μας- όποιο διέθετε ο καθένας – για να δώσουμε υποτίθεται τη σωστή απάντηση και να φρενάρουμε τη μεγεθυντική τάση του ερωτηματικού, που όσο η ώρα περνούσε, τόσο αυτό γιγαντώνονταν. Ελάχιστοι διαφοροποιήθηκαν απ' τη τετριμμένη χιλιάκουστη και καλά εμπεδωμένη, από καταβολής οικογένειας απάντηση, πως «Στο σχολείο πηγαίνουμε για να γίνουμε άνθρωποι», τονίζοντας όσο πιο δυνατά μπορούσαμε την οξεία πάνω στο άλφα. Μια παραλλαγή ξεστομίστηκε εκ στόματος Ζαφειρούλας «Για να γίνουμε άθρῶποι», είπε τονίζοντας στομφωδώς το ωμέγα. Μέσα στο εύφορο έδαφος, η περισπωμένη πάνω στο ωμέγα σε μέγεθος χελιδόνας, έπεσε σα σπίθα, ότι χρειαζόταν το πνιγμένο στο λαρύγγι μας γέλιο για να πάρει

μπουρλότο και να γίνει χάχανο. Η τάξη σείστηκε συθέμελα και η κοιλιά του καθηγητή μας ανεβοκατέβαινε τη σεισμική κλίμακα των ρίχτερ. Τι να έκανε κι αυτός ο φουκαράς. Ξεχείλισε ο αυθορμητισμός του και εκφράστηκε μαζί μας. Τι πιο φυσικό;

Το δρώμενο είχε κορμό, ο οποίος είχε επεξηγηθεί και προσυμφωνηθεί μαζί μας απ' τον ίδιο τον καθηγητή. Με το σήκωμα των φρυδιών του προς τα πάνω, που θα σήμαινε λάθος απάντηση, ο μαθητής που την έδινε είχε την υποχρέωση να βγει στο διάδρομο. Επί τούτου είχε σηκωθεί ο ίδιος και είχε ανοίξει την πόρτα. Στο βάθος μιας κενής αίθουσας ένας κοντόγιωμος καθηγητής με εμφανή τα σημάδια κόπωσης στη μετωπική του χώρα απ' το ανεβοκατέβασμα των φρυδιών του, έπιασε την κιμωλία και κάτι έγραψε στον πίνακα. Προφανώς τη σωστή απάντηση, αυτή που ήθελε ν' ακούσει και που δεν την άκουσε.

Μας έμπασε ξανά στην τάξη και με το μάτι λαίμαργο διαβάσαμε στο πίνακα. «Στο σχολείο πηγαίνουμε για ν' αγαπήσουμε τη μάθηση».

Ξανακάτσαμε στα θρανία μας... και σηκωθήκαμε τρία χρόνια μετά (το Γυμνάσιο ήταν εξατάξιο τότε), χωρίς κανένας μας να έχει αγαπήσει τη μάθηση. Γιατί; Γιατί η μάθηση χρειαζόταν ένα άλλο περιτύλιγμα για ν' αγαπηθεί και όχι αυτό με το οποίο μας την επέβαλαν δηλ. την καταπίεση, τον αυταρχισμό, την έλλειψη σεβασμού των δικαιωμάτων μας, που ναι μεν δεν τα γνωρίζαμε επίσημα, υπόβοσκαν όμως και διάβρωναν τα εμπεδωμένα πρέπει.

Ο σεβασμός του εκπαιδευτικού προς το παιδί ανύπαρκτος. Θεωρούσαν πως μόνο το αντίθετο ήταν το σωστό. Από ΔΩ οι άνθρωποι από ΚΕΙ οι άνθρώποι.

Η εκπαίδευση είχε παραμείνει απαίδευτη η ίδια, να υπηρετεί ακόμα τον στίχο του Μένανδρου (ποιητής του 4^{ου} π.χ. αιώνα) ο οποίος έλεγε: «ο μη δαρείς άνθρωπος, ου παιδεύεται».

Ύστερα από εξήντα περίπου χρόνια (έχασα κι ίδια τον λογαριασμό), ενώ προσπαθώ να πιστέψω στο μέλλον (έχω πέντε εγγόνια και τα νοιάζομαι)... ενώ θέλω, δε θέλω μ' εξουσιάζει το παρόν (αλλιώς πώς να επιζήσεις) ... ανακαλύπτω πολλές φορές τον εαυτό μου εγκλωβισμένο στο παρελθόν. «Κανείς δε θα ξεφύγει τη γενιά του» έλεγε ο Σικελιανός.

Η λέξη άνθρωπος δεν έχει διαγραφεί απ' το όλο concept. Όταν οι γονείς μας έλεγαν πήγαινε στο σχολείο να γίνεις άνθρωπος εννοούσαν βεβαίως να μορφωθείς και μέσα απ' τη μόρφωση να αποκτήσεις κοινωνική κουλτούρα.

Η απάντηση που τώρα θα έδινα στο ερώτημα του καθηγητού μου είναι πιο σύνθετη συμπληρωματική τρόπον τινά, που απορρέει απ' τη βαρύτητα των εξήντα χρόνων, η οποία μετακύλησε την μεταφορική έννοια της λέξης άνθρωπος= κουλτούρα, σ' ένα παράγωγο αυτής την ανθρωπιά, απαραίτητη αρετή στα χρόνια που ζούμε.

ΑΡΑ: Ναι στο σχολείο πηγαίνουμε για να αγαπήσουμε τη μάθηση ΜΗΠΩΣ ΕΣΤΩ μέσα απ' αυτή εμπεδώσουμε επιτέλους πως άνθρωποι και άνθρώποι είναι το ίδιο πράγμα.

Καλή σχολική χρονιά